

LIFE FAQ 2024

Sadržaj

1. Koncipiranje projekta i postupak prijave	1
2. Vođenje projekta	4
3. Financijska pitanja.....	6
4. Specifični problemi	10

1. Koncipiranje projekta i postupak prijave

Na kojem se jeziku predaje projektna prijava?

Svoj prijedlog možete podnijeti na bilo kojem službenom jeziku EU. Sažetak projekta treba uvijek biti na engleskom. Iz razloga učinkovitosti, savjetuje se da koristite engleski za cijeli tekst prijedloga. No to naravno nije obavezno niti ćete dobiti manje bodova ako pišete na hrvatskom jeziku! Preporuka je da pišete na onom jeziku na kojem možete najbolje i najjasnije opisati što radite. Vodite računa da su ograničeni brojevi znakova te da morate pisati konkretno i sažeto. Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava, formalno izvještavanje, KPI i sva komunikacija s CINEA-om morat će biti na engleskom jeziku.

Za projekte iz potprograma Prijelaz na čistu energiju (95% sufinanciranja) – koji tip projekta se prijavljuje odnosno koje su vrste aktivnosti prihvatljive?

CET pokriva pet područja djelovanja. Unutar svakoga područja nalazi se niz tema, koje se detaljnije mogu vidjeti u dokumentaciji Poziva.

- Stvaranje nacionalnog, regionalnog i lokalnog okvira politika kojima se podupire prijelaz na čistu energiju
- Ubrzavanje uvođenja tehnologija, digitalizacije, novih usluga i poslovnih modela te unapređivanje povezanih stručnih vještina na tržištu rada bitnih za prijelaz na čistu energiju
- Privlačenje privatnog financiranja održive energije
- Podupiranje razvoja lokalnih i regionalnih investicijskih projekata

- Uključivanje i osnaživanje građana u prijelazu na čistu energiju.

Ocjenuju li se tijekom procjene kvalitete projekta financijski kapaciteti isključivo prijavitelja ili kapaciteti konzorcija?

Za koordinatora projekta provjerava se financijski kapacitet. Subjekt prije predaje projektnog prijedloga može izvršiti samoprovjeru svog financijskog kapaciteta putem simulacijskog alata na sljedećoj poveznici: <https://ec.europa.eu/research/participants/lfv/lfvSimulation.do>. Uzmite u obzir da se tu radi samo o simulaciji, a ukoliko se formalna procjena financijskog kapaciteta pokaže potrebnom, utoliko će se provesti formalna procedura, a konačna odluka o eventualnim mjerama za implementaciju ovisno o ishodu procedure ostaje na davatelju financijske potpore.

Ukoliko su partneri projekta isključivo nacionalni, hoće li projektu izostati određeni bodovi?

Neće. Bitno je uključiti partnere koji su ključni za rješenje nekog problema i provedbu projektnih aktivnosti. LIFE projekt može provesti jedan subjekt bez partnera, partneri iz jedne države ili međunarodni partneri.

Imate li primjer projekta koji je uključivao pridružene partnere?

Postoji povezani subjekt (*Affiliated entity*) koji je povezan s korisnikom pravno (npr. predstavlja tvrtku kćer) i koji može primiti sredstva, a za razliku od njega pridruženi partner (*Associated partner*) ne prima novčana sredstva. Primjer je projekt Improve river LIFE gdje je pridruženi partner Park prirode Medvednica koji sudjeluje na jednoj aktivnosti volonterskog uklanjanja barijere te na edukaciji javnosti i promidžbi.

Jesu li „Communication and Dissemination“ potrebni kao zasebni radni paket?

Ne navodi se da je obavezan komunikacijski paket kao zaseban već se samo navodi da je u radnim paketima obavezno pokriti diseminaciju i komunikaciju, uključujući networking s drugim LIFE projektima. Uz to, nema ograničenja broja radnih paketa koji obuhvaćaju aktivnosti na projektu specifične s obzirom na projektni cilj.

Pitanje vezano uz LIFE CET poziv vezan uz osnivanje energetske agencije. Naime, surađujem na raspisu prijave uz jednu jedinicu lokalne samouprave koja ima interes ovim putem osigurati sredstva za osnivanje i početak rada lokalne energetske agencije. Dakle JLS je nositelj prijave te, ako financiranje bude odobreno, postaje korisnik sredstava. Zanima me kako dio tih sredstava tokom provedbe "prebaciti" na novoosnovanu agenciju, kada su ta sredstva namijenjena za njen razvoj i ima smisla da se dio aktivnosti financira direktno iz same agencije. Kako to funkcionira kada taj pravni entitet ne postoji u vrijeme pisanja same projektne prijave?

Prema LIFE-Call-2024-SAP javnopravno tijelo ispunjava uvjete za podnošenje zahtjeva za osnivanje nove energetske agencije. Takve nove energetske agencije pozvane su da "podrže isporuku prijelaza na čistu energiju na terenu". U slučaju da je nova energetska agencija zasebna pravna osoba, nova pravna osoba će možda morati biti pravodobno uključena u Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava kroz izmjene i dopune ako će ta osoba snositi troškove ili ako je odgovorna za provođenje aktivnosti u projektu. U takvom slučaju, subjekt bi – ovisno o pravnoj/financijskoj vezi s korisnikom, mogao biti uključen kao korisnik, povezani subjekt ili čak pridruženi partner (potonji ne može dobiti sredstva EU-a). Imajte na umu da prijedlog treba sadržavati jasan pregled glavnih aktivnosti/programa rada koje nova energetska agencija planira provesti nakon što bude uspostavljena i tijekom trajanja aktivnosti. Kao što je prikazano kroz očekivane učinke ove teme poziva, sam opis (administrativnog) ustroja novog organizacijskog subjekta neće biti dovoljan.

Planiramo pisati projekt vezan uz jednu ugroženu vrstu. Radi se o populaciji na prostoru koji graniči s Bosnom i Hercegovinom i ovim projektom kao zemlju partnera uključili bismo subjekt iz Bosne i Hercegovine. Može li to biti prihvatljiv partner?

Svaki će se slučaj ispitati pojedinačno, ali prijava mora nedvojbeno pokazati da je uključenost subjekta treće zemlje ključna za postizanje očekivanog učinka projekta na teritoriju EU-a i/ili zemalja sudionica. U slučaju da bi projekt i dalje mogao opstati bez sudjelovanja subjekta treće zemlje, taj subjekt može sudjelovati samo ako ima jasnu ulogu i snosit će vlastite troškove (tj. kao pridruženi korisnik). Dakle, morali biste argumentirati da je sudjelovanje BiH u projektu ključno za ostvarivanje željenog pozitivnog učinka na danu populaciju na teritoriju EU (odnosno u Hrvatskoj). Dan je primjer LIFE Restore for MDD, gdje su Vojvodina šume partner i ostvarili su sufinanciranje.

Je li zaklada prihvatljiv prijavitelj na LIFE?

Sve pravne osobe s nastanom u LIFE prihvatljivim zemljama (države članice EU + Island, Ukrajina, Moldavija, Sjeverna Makedonija) su prihvatljivi korisnici Programa LIFE.

Nismo stigli sastaviti budžet do isteka roka za nacionalno sufinanciranje, možemo li se prijaviti nakon isteka roka?

Do roka je potrebno poslati svu potrebnu dokumentaciju i ne postoji retrogradna prijava za nacionalno sufinanciranje.

Mogu li biti prihvatljivi pilot projekti energetske zajednice, ako zbog problema s regulativama i dalje u ovom trenutku energetske zajednice u Hrvatskoj nisu moguće?

Kroz temu ENERCOM (područje A) sufinancirano je 95% u visini do 1,75 mil EUR EU doprinosa unutar natječaja Call for proposals LIFE-2024-CET za projekte čiji će rezultat biti pilot energetska zajednica. Primjeri projekata koji se provode u Hrvatskoj unutar teme ENERCOM: [LIFE LOOP](#), [LIFE CONNECTHEAT](#) i [LIFE ENERCOM FACILITY](#).

2. Vođenje projekta

Može li evidenciju radnog vremena (*timesheet*) potpisati koordinator projekta ili to može samo čelnik ustanove?

Evidenciju radnog vremena voditelja projekta ili projektnog koordinatora treba odobriti njegov/njezin nadređeni. Ako takav nadređeni ne postoji (npr. glavni izvršni direktor, vlasnik tvrtke...), tada bi evidenciju radnog vremena trebao potpisati član osoblja s odgovornostima iste razine, ili u odsutnosti takve osobe, u krajnjem slučaju, sam pojedinac (što znači da će se osoba potpisati za obje funkcije).

Može li projektni koordinator potpisati evidenciju radnog vremena ostalima unutar tima?

Može, potrebno je uvesti postupak validacije za nadzornike/rukovoditelje u svrhu potvrđivanja valjanosti evidencije radnog vremena.

Možete li pojasniti trošak volontera na koji se način vodi kao projektni trošak?

Europska komisija je odlučila da se uključenje volontera u projekt može prikazati kao trošak osoblja.

Ova proračunska kategorija omogućuje povećanje iznosa bespovratnih sredstava kako bi se prepoznao doprinos volontera u projektu, tj. kada osobe rade za korisnika, na neobveznoj osnovi i bez naknade.

Što ne? Jedinični troškovi za volonterski rad ne pokrivaju nikakve stvarne troškove koje bi korisnik mogao imati i platiti, kao što su osiguranje, socijalno osiguranje, putni troškovi ili troškovi života. Svi takvi troškovi mogu se zasebno prijaviti i nadoknaditi (ako je to predviđeno uvjetima poziva).

1.2. Rad koji obavljaju volonteri može se prijaviti kao jedinični trošak, koristeći jedinični trošak utvrđen odlukom o odobrenju C(2019)26466 i naveden u Prilogu 2a.

Iznos po jedinici (dnevna stopa) naveden je u odluci o odobrenju i ovisi o zemlji u kojoj se odvija volontiranje.

Prilikom izrade naljepnica koje će se koristiti za označavanje opreme nabavljene kroz projekt, koje je logotipe potrebno staviti?

Potrebno je istaknuti LIFE logo s tekстом „Sufinancirano sredstvima Europske unije“, te Natura logo ukoliko se radi o Nature projektu u Natura 2000 području.

Mogu li se LIFE i Natura 2000 logo koristiti u bijeloj varijanti.

Među dozvoljene varijante LIFE logotipa postavljena je i bijela varijanta: [Communication and GDPR rules - European Commission](#) (europa.eu).

U Odluci Komisije od 4. lipnja 2021. o licenciranju korištenja logotipa Natura 2000 (2021/C 229/03) primjeri su dozvoljenih varijanti Natura 2000 logotipa šarena i crna, ali dodatnim konzultiranjem korisnika s Europskom komisijom potvrđeno je da se i bijela varijanta smije koristiti.

3. Financijska pitanja

Postoje li računovodstveni obrasci na LIFE stranicama? Što se događa s nepotrošenim dijelom LIFE sredstava?

Postoje jednostavni obrasci za prijavu projekta, a za detaljnije vođenje financija i računovodstvo potrebni su vaši obrasci. Neutrošena sredstva po završetku projekta potrebno je vratiti Komisiji.

Mogu li partneri koji rade na projektu iz javnih ustanova ili javnog sektora dobiti sufinanciranje udjela u plaći za rad na projektu?

Mogu dobiti EU sufinanciranje jednako kao bilo koja druga vrsta subjekta.

Što se tiče nacionalnog sufinanciranja od strane FZOEU-a sljedeće je navedeno u Pozivu:

Fond neće prihvatiti kao opravdane troškove projekta: plaće i naknade zaposlenika čiji je izvor državni proračun i drugi javni izvori (osim u slučajevima kada proračunski korisnik može dokazati povrat sredstava u državni proračun, za iznose koje Fond sufinancira).“

Je li u LIFE-u prihvatljiv trošak kupnje plovila?

Kupnja plovila nije neprihvatljiv trošak, ali navedeno se mora jasno povezati s rješavanjem određenog okolišnog problema.

Na koliko dodatnih radnih sati se može angažirati stalno zaposleni djelatnik znanstvene ustanove na LIFE projektu? Na EU projektima obično se ide do 25% iznosa plaće (tj. radnih sati). Vrijedi li to i za LIFE?

Program LIFE ne regulira navedeno pitanje, već je ono uređeno internim dokumentima i praksom te znanstvene ustanove. Na LIFE projektu djelatnik ustanove može raditi od 1% do 100%. Jedino ograničenje postavljeno od strane Programa LIFE je da osoba ne smije raditi više od 100% kada se zbroji rad na više EU projekata.

Iznos podugovaranja odobren u budžetu Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava veći je nego što će na kraju biti stvarna potreba podugovaranja na projektu. Koliko iznos financijske stavke smije biti manji, a da se ne treba raditi izmjena (aneks) ugovora? Odnosno postoje li ograničenja preraspodjele sredstava koje se mogu odraditi interno uz obrazloženja?

Nema više ograničenja za prenošenje proračunskih stavki iz jedne u drugu kategoriju, između korisnika itd. Kao opće načelo, korisnici mogu prenositi proračun između sebe, između povezanih subjekata ili između proračunskih kategorija. Možete slobodno imati manji iznos podugovaranja,

bitno da nije veći. Ne treba vam promjena ugovora radi navedenog. Svakako bi bilo dobro da obavijestite monitora projekta. Navedeno je propisano na str. 35 Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava s pojašnjenjima.

Ubrajaju li se u ukupne godišnje troškove osoblja također i dobrovoljni mirovinski fond i dobrovoljno zdravstveno osiguranje? Institut plaća navedena osiguranja za svakog zaposlenika, a s obzirom da su to zakonski neobvezne premije/ bonusi, jesu li u ovom slučaju prihvatljiv trošak osoblja?

Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava s pojašnjenjima navodi da su prihvatljivi troškovi davanja propisani zakonom, kolektivnim ugovorom ili unutarnjim pravilima poslodavca. Ukoliko je u vašim internim pravilima navedeno da radnici redovito dobivaju uplate u dobrovoljni mirovinski fond i dobrovoljno zdravstveno osiguranje navedeni troškovi su prihvatljivi za Program LIFE.

Trebali bismo uputu, odnosno tumačenje vezano za stavku A.2 u *Financial Reporting Checklist* u pogledu programskih pravila LIFE-a i HR zakonodavstva. Odnosi li se stavka na ugovor o radu i ugovor o djelu? Naime projektu bismo na ugovor o djelu zaposlili kolegu iz Portugala iz koji je već uključen u projekt i radi na 5% vremena, s ciljem povećanja do 70% vremena. Dakle ne treba nam neka posebna usluga, nego član tima.

Navedena stavka (*Natural persons working under a direct contract*) odnosi se na ugovor o djelu. Također, nema prepreka (u vezi nacionalnih propisa o radu) u pogledu zapošljavanja kolege iz Portugala na Ugovor o radu, s obzirom da je EU jedno tržište rada. Možete slobodno povećati nečije radno vrijeme s 5% na 70%. Bitno je da o navedenim promjenama obavijestite svog monitora projekta.

Je li u okviru kategorije troška C.3 *Other goods, works and services* u okviru CET projekta prihvatljiv trošak nabave prijevoda kao autorskog djela?

U kategoriji *Other goods, works and services* moguće je ugovoriti trošak prijevoda. U okviru te kategorije moguće je ugovoriti usluge na bilo koji način na koji vaša institucija ili poduzeće takve i slične stvari inače ugovarate. Bitno je da su sve aktivnosti i troškovi koje imate neophodni za provedbu projekta i dostizanje projektnih ciljeva.

Ukoliko u projektnoj prijavi niste navodili da vam je potrebno prevođenje, moguće je uz obrazloženje koje su se okolnosti promijenile pojasniti zašto je ono potrebno pri čemu je potrebno voditi računa o ukupno dozvoljenim prebacivanjima iz proračunskih kategorija.

Što podrazumijeva izjava o dvostrukom financiranju u dijelu prijavnog obrasca *Technical description – part B, Chapter 6. Declarations*?

Ta izjava služi za potvrđivanje da projekt odnosno projektne aktivnosti nisu prijavljene za financiranje ni na koju drugu potporu EU-a. Ukoliko se prijavljujete na neki drugi EU izvor financiranja, npr. neke druge komplementarne aktivnosti koje se mogu nadovezati ili su na neki

način povezane s onima financiranim iz LIFE-a, to je potrebno objasniti. Cilj je izbjeći dvostruko financiranje, a i kroz prijavu treba prikazati da je upravo Program LIFE najprikladniji za financiranje vašeg projekta.

U kategoriji troškova *Oprema* nabavljamo novo vozilo. Unosimo li u navedenu stavku proračuna ukupnu vrijednost opreme ili iznos amortizacije vozila za vrijeme trajanja projekta (ukoliko se vozilo neće uspjeti amortizirati do kraja provedbe projekta)?

Unosi se ukupna vrijednost opreme, tržišna cijena. Ukoliko se vozilo neće uspjeti amortizirati do kraja provedbe projekta, možete dati izjavu da će se oprema koristiti nakon završetka projekta u svrhu provođenja aktivnosti koje su se provodile u projektu. U tom slučaju puni trošak opreme postaje prihvatljiv trošak.

Mogu li se gorivo i održavanje novog vozila planirati kao prihvatljivi trošak projekta?

Gorivo i održavanje vozila su prihvatljiv trošak.

Izračunava li se stopa od 7% koja se odnosi na režije (*overheads*) u odnosu na ukupne prihvatljive troškove?

Da, odnosi se na ukupne prihvatljive troškove osim troškova volontera i kupovine zemljišta.

Koja metoda/način nadoknade troškova se prakticira u Programu LIFE?

Radi se o sufinanciranju ukupnih prihvatljivih troškova projekta. Što su prihvatljivi troškovi projekta određeno je u LIFE pravilima koja možete pročitati u konkretnom pozivu na prijavu projekata i AGA-i (Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava s pojašnjenjima).

Kojom dinamikom se izvršava naknada troškova?

Prvo predfinanciranje od 20% slijedi nakon potpisivanja Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, zatim dolazi međuplaćanje stvarnih troškova nastalih 3 mjeseca nakon završetka svake faze, uz ograničenje da zbroj svih plaćanja prije faze završnog izvješća ne može premašiti 80% maksimalne LIFE potpore. Konačno, isplata salda na kraju projekta. (v. Ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava s pojašnjenjima, čl. 22, 22.3, 22.3.3)

Primjenjuju li se u praksi fiksni rokovi npr. možemo li očekivati da u roku od 12 mjeseci od isplate prvog predujma imamo rok za potrošiti sredstva i potraživati novu nadoknadu?

Možete. U člancima 22, 22.3, 22.3.3 Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava s pojašnjenjima definirane su isplate za vrijeme trajanja projekta.

Na koji način funkcionira načelo da se troškovi osoblja mogu smatrati vlastitim učešćem u sufinanciranju – vrijedi li to i za korisnike državnog proračuna?

Troškovi osoblja se sufinanciranju od strane EU sa 60 %, 40% je vaš doprinos. Jednako vrijedi i za korisnike državnog proračuna.

Pitanje vezano uz ispunjavanje *Personel cost calculation sheets*, preuzetih sa web stranice Europske Komisije. U listu A1 *Employees* što točno predstavlja stupac D *Working time factor*? Radi li se o tipu ugovora kojim je osoba zaposlena kod poslodavca (puno radno vrijeme = 1, pola radnog vremena = 0.5) ili se radi o faktoru postotka radnog vremena u kojem osoba radi na samom projektu?

Stupac D označava tip ugovora. Koliko je osoba radila na projektu utvrđuje se u stupcu K (*Day equivalents worked for the project*). U stupac I upisuje se stvarna bruto plaća sa svim statutarnim davanjima (npr. božićnice, dar za djecu i slično) u izvještajnom razdoblju. Stupac J *Daily rate* automatski se izračunava. U stupcu L dobiva se prihvatljiv iznos plaće, a ovisno o broju dana angažmana na projektu.

U skladu sa Smjernicama za prijavitelje, vanjska financijska revizija bit će obavljena na kraju projekta za one korisnike koji zatraže doprinos Europske unije iznad praga prema Ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava. Molim informaciju stavljamo li ovaj trošak u budžet i, ukoliko da, stavlja li ga samo korisnik ili i partneri.

Trošak stavljate u proračun projekta. Stavlja ga korisnik i partneri, odnosno stavlja ga i koordinator i svaki drugi korisnik (partner) čiji EU doprinos prelazi ili je jednak 500.000 EUR.

4. Specifični problemi

Kad govorimo o čuvanju staništa vrste, pretpostavljam da je u opisu problema značajno navesti povijesni dokaz o postojanju vrste na konkretnoj lokaciji projekta. Može li se kroz kartiranje pokazati da vrste na određenom fokusnom području nema?

U obrascu *1.1. Background and general project objectives* potrebno je opisati problem, cijeli kontekst i predviđena rješenja. Osim dokaza da je vrsta povijesno postojala na navedenom području, potrebno je i opisati prijetnje koje su uzrokovale njezin nestanak te kako će se kroz projekt otkloniti navedene prijetnje. Također, u *Annex-u* se dodaju karte, opisi područja i opisi vrsta.

Može li projektni koordinator biti tvrtka u javnom vlasništvu koja nema zaposlene osobe npr. biološke struke već stručnjake u području okoliša, strojarstva, građevine, financija, ali bi imala projektne partnere koji su stručnjaci konkretnog područja čije su znanje, iskustvo i sposobnosti neophodni za rješavanje problema projekta?

Može.

Kako izračunati uštedu energije koju će projekt ostvariti?

U natječajnom dokumentu nije navedena metoda računanja ključnih pokazatelja uspješnosti (KPI-jevi). Međutim, ako vaš projekt bude odabran, od vas će se tražiti da izvještavate o KPI-jevima kroz LIFE KPI webtool. Više informacija o izvještavanju možete pronaći na sljedećoj poveznici: https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life/life-reporting_en.

Je li tema razvoja pametnih elektrodistribucijskih mreža na lokalnom nivou odgovarajuća za LIFE projekt?

CSA (Coordination and support) tip projekata unutar LIFE CET potprograma koji se sufinancira u visini 95% ne financira sam razvoj novih tehnologija, već proces i uspostavu usluga ili aktivnosti koje pokreću ulaganja u energetski učinkovitu ili obnovljivu energiju. U iznimnim slučajevima, neki ograničeni troškovi softvera mogu se smatrati prihvatljivima za financiranje ako prijedlog opravdava da su neophodni za glavnu svrhu aktivnosti (npr. manji troškovi softvera za mapiranje podataka). Dodana vrijednost razvoja novih IT alata ili baza podataka koje zahtijevaju troškove softvera, umjesto korištenja postojećih, trebala bi biti jasno obrazložena u prijedlogu.

Ostaje li vlasništvo web stranice kod nas nakon završetka projekta budući da mi ugovaramo, plaćamo i razvijamo web stranicu i da je u našem radnom paketu?

U Ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava navedeno je da vlasništvo nad rezultatima pripada korisniku koji ih je generirao osim kao nije drugačije navedeno u partnerskom ugovoru (Partnership agreement). Također postoji i opcija kada se vlasništvo nad rezultatima dijeli među korisnicima pod uvjetima navedenima u čl. 16 Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava s pojašnjenjima (v. AGA: str.344 i str. 182).